

EDUSKUNNAN VASTAUS 194/2002 vp

Hallituksen esitys laeiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n muuttamisesta (HE 98/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 20/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä 25 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (57/1993) 4 §:n 2 momentti, 7 §:n 3 momentti, 10 §:n johdantokappale, 23 §:n 1 momentti, 30 §:n 2 momentti, 36 §:n 12 kohta, 40 §:n 1 momentti, 42 §:n 2 momentti, 44 §, 49 §:n otsikko ja 4 momentti, 50 §:n 3 momentti, 61 §:n 3 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 2 momentti laissa 113/1995, 30 §:n 2 momentti, 36 §:n 12 kohta, 40 §:n 1 momentti, 42 §:n 2 momentti, 49 §:n 4 momentti, 50 §:n 3 momentti ja 61 §:n 3 momentti laissa 63/1997, 44 § osaksi mainituissa laeissa 113/1995 ja 63/1997 sekä 62 § mainitussa laissa 63/1997 ja laissa 714/2000, sekä

lisätään lakiin uusi 10 a ja 35 a §, 41 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 63/1997, uusi 2 momentti, 42 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 63/1997, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 6 ja 7 momentiksi, ja lakiin uusi 61 a § seuraavasti:

4 §

Maksukyvyyn arviointi

— — — — —
Oikeusministeriön asetuksessa säädetään tarkemmin velallisen maksukykyä arvioitaessa huomioon otettavista seikoista. Asetuksen rahamääriä velallisen välttämättömistä elinkustannuksista tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Tarkistetut määrät on ilmoitettava vuosittain marraskuun aikana säädöskokoelmassa julkais tavalla oikeusministeriön päätöksellä.

7 §

Velallisen myötävaikutusvelvollisuus

— — — — —
Maksuohjelman aikana velallisen on velkojan pyynnöstä esitettävä selvitys 35 a §:ssä tarkoitetun lisäsuoritusvelvollisuuden perusteena olevista seikoista. Maksuohjelman keston päätyttyä selvitys on esitettävä vielä pyynnöstä, joka on tehty ennen kuin ohjelman keston päättymisestä on kulunut kolme kuukautta. Velallisen on esitettävä selvityksensä ilman aiheetonta viivytystä.

10 §

Velkajärjestelyn yleiset esteet

Jollei 10 a §:stä muuta johdu, velkajärjestelyä ei voida myöntää, jos:

— — — — —

10 a §

Velkajärjestelyn myöntäminen yleisestä esteestä huolimatta

Velkajärjestely voidaan 10 §:n estämättä myöntää, jos siihen on painavia syitä ottaen erityisesti huomioon velkaantumisesta kulunut aika, velallisen toimet velkojen maksamiseksi ja muut velallisen olosuhteet sekä velkajärjestelyn merkitys velallisen ja velkojen kannalta.

23 §

Maksuohjelma

Velkajärjestelyssä velalliselle on vahvistettava hänen maksukykyään vastaava maksuohjelma. Velallisen velvollisuudesta maksaa velkojaan lisää (*lisäsuoritusvelvollisuus*) säädetään 35 a §:ssä.

— — — — —

30 §

Yleissäännös maksuohjelmasta tavallisten velkojen osalta

— — — — —
Tavallisten velkojen osalta velkajärjestelyn ja maksuohjelman sisältö on määrittävä niin, että maksuohjelman kesto on viisi vuotta. Maksuohjelman kesto voi kuitenkin olla lyhyempi kuin viisi vuotta, jos se on kohtuullista ottaen huomioon velallisen olosuhteet, velkaantumisesta kulunut aika sekä se, miten ja missä määrin velallinen on suorittanut velkojaan ennen maksuohjelman vahvistamista tai suorittaa niitä omaisuuden rahaksimuutosta saatavilla varoilla.

— — — — —

35 a §

Lisäsuoritusvelvollisuus

Velallisella on velvollisuus maksaa lisäsuorituksina velkojilleen maksuohjelman aikana saamistaan tuloista ja varoista tässä pykälässä säädetty määrä.

Jos velallinen saa maksukykyään parantavan perinnön, lahjan tai muun kertaluonteisen suorituksen, jonka määrä yksin tai yhdessä muiden suoritusten kanssa ylittää 1 000 euroa, velallisen on maksettava velkojille 1 000 euron ylittävä osa tällaisten suoritusten yhteenlasketusta määrästä.

Jos velallisen tulot kasvavat maksuohjelmaan merkittyihin tuloihin verrattuna kalenterivuoden aikana vähintään 800 euroa, velallisen on käytettävä velkojensa suorituksiksi kaksi kolmasosaa 800 euroa ylittävästä osasta, ei kuitenkaan sitä määrää, jonka velallinen on välttämät-

tä tarvinnut tulojen hankkimisesta aiheutuneisiin tai muihin menoihinsa.

Velallisen tuloilla tarkoitetaan 3 momentissa nettotuloa, joka lasketaan vähentämällä velallisen tuloista ennakonpidätyksen tai ennakonkanon mukainen vero ja siihen liittyvät työntekijän lakisääteiset maksut. Tuloihin perustuvat veronpalautus ja verovelka otetaan huomioon tulojen lisäyksenä tai vähennyksenä siltä vuodelta, jona ne on maksettu tai olisi pitänyt maksaa.

Kertaluonteiseen suoritukseen perustuva maksuvelvollisuus on täytettävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen sai varat haltuunsa. Muilta osin lisäsuoritusvelvollisuus on täytettävä seuraavan kalenterivuoden ensimmäisten kolmen kuukauden aikana. Maksuajankohdasta voidaan määrätä toisin, jos se on tarkoituksenmukaista lisäsuoritusten vähäisyyden tai muun erityisen syyn vuoksi. Maksuohjelman päättymisvuodelta lisäsuoritukset on kuitenkin maksettava ohjelman päättymistä seuraavien kolmen kuukauden aikana.

Tuomioistuin voi hakemuksesta vahvistaa ja määrätä maksettavaksi velkojalle maksettavan lisäsuorituksen määrän. Hakemuksesta ja vaatimuksen esittämisestä säädetään 61 a §:ssä.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua rahamäärää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Tarkistetut määrät on ilmoitettava vuosittain marraskuun aikana säädöskokoelmassa julkaistavalla oikeusministeriön päätöksellä.

36 §

Maksuohjelmaan sisällytettävät tiedot

Maksuohjelmasta tulee käydä ilmi riittävästi eriteltyinä seuraavat seikat:

12) lisäsuoritusvelvollisuuden perusteita ja täyttämistä koskevat määräykset;

40 §

Maksuohjelman oikeusvaikutukset

Kun maksuohjelma on vahvistettu, velkajärjestelyn piiriin kuuluvien velkojen ja muiden maksuohjelmassa säänneltyjen oikeussuhteiden ehdot määräytyvät ohjelman mukaisesti. Ohjelman keston päättymisestä huolimatta velallisen maksuohjelmassa määrätty maksuvelvollisuus säilyy siltä osin kuin sitä ei ole täytetty. Maksuohjelmassa määrättyille suorituksille ei viivästyksen vuoksi kerry korkoa. Velallisen omaisuuteen kohdistuva, velkajärjestelyn piiriin kuuluvaan velkaan perustuva ulosmittaus raukeaa, kun maksuohjelma on lainvoimaisesti vahvistettu. Sama koskee muuta sellaiseen velkaan perustuvaa täytäntöönpanoa. Sakon muuntorangaisituksen täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä maksuohjelman keston aikana.

41 §

Maksuohjelman noudattaminen

Velallisella, jonka maksukyky on heikentynyt, on 1 momentin estämättä oikeus lykätä kulkekin velkojalle tulevan maksun suorittamista maksuohjelman keston aikana yhteismäärältään enintään kolmen kuukauden maksuvelvollisuutta vastaavalla määrällä ilmoittamalla velkojalle lykkäyksestä ja sen syystä. Velallisen lykkäämä maksu erääntyy maksuohjelman päättyessä.

42 §

Maksuohjelman laiminlyönnin seuraamukset ja maksuohjelman raukeaminen

Jos velallinen laiminlyö maksuohjelman mukaisen suorituksen muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle velkojalle, velkoja voi maksuohjelman nojalla vaatia täytäntöönpanoa niin kuin ulosottolaissa säädetään, kun suorituksen laiminlyönnistä on kulunut enemmän kuin kolme kuukautta ja suoritus on edelleen maksamatta.

Velkoja voi tällöin vaatia koko ohjelmalla tulevan kertymän perimistä. Täytäntöönpano jatkuu, kunnes velkoja pyytää ulosmittauksen peruuttamista tai velallinen on suorittanut maksuohjelman mukaan erääntyneet suoritukset velkojalle ja saattaa uskottavaksi, että hän vastaisuudessa noudattaa maksuohjelmaa. Jos velalliselta ulosmitatun omaisuuden myynnistä on kuulutettu, omaisuus voidaan myydä, jollei velkoja pyydä ulosmittauksen peruuttamista.

— — — — —
Maksuohjelman raukeamisen sijasta tuomioistuimien voi vahvistaa velallisen vaatimuksen esittäneelle velkojalle maksettavan lisäsuorituksen ja määrätä sen maksettavaksi viivästyskorkeineen, jos ohjelman raukeamista olisi pidettävä kohtuuttomana seuraamuksena ottaen huomioon velkojalle maksuohjelman nojalla maksettava kertymä, lisäsuorituksen määrä, maksuohjelman laiminlyönnin syy ja muut olosuhteet.

— — — — —
44 §

Maksuohjelman muuttaminen

Maksuohjelmaa voidaan velallisen tai velkojan hakemuksesta muuttaa, jos:

1) velallisen maksukyky on heikentynyt niin olennaisesti, että häneltä ei voida kohtuudella edellyttää maksuohjelmassa määrätyn maksuvelvollisuuden täyttämistä ottaen erityisesti huomioon maksuvelvollisuuden täyttämiseen tarvittava aika velallisen muuttuneissa olosuhteissa, tai jos muissa velkajärjestelyn kannalta merkityksellisissä olosuhteissa on ohjelman vahvistamisen jälkeen tapahtunut olennainen muutos;

2) ohjelman vahvistamisen jälkeen on ilmennyt sellaisia seikkoja, joilla olisi ollut olennainen merkitys velkajärjestelyn kannalta, jos ne olisivat olleet tiedossa velkajärjestelystä päätettäessä;

3) ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee velkajärjestelyn piiriin kuuluva velka, joka ei ol-

lut tiedossa maksuohjelmaa vahvistettaessa tai joka on 28 a §:n nojalla jätetty maksuohjelmassa huomioon ottamatta; tai

4) maksuohjelman muuttamiseen on aihetta takaisinsaannin vuoksi taikka sen vuoksi, että 28 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa velan määrä tai velkojan oikeus muuten vahvistetaan toisella tavalla kuin millaisena se on maksuohjelmassa otettu huomioon.

Muutos, joka maksuohjelmaan tehdään velkojien hyväksi, koskee kaikkia velkojia. Velkoja, jolle kertyisi vähäinen asetuksella säädettävää euromäärää pienempi osuus, voidaan kuitenkin jättää ilman suoritusta. Muutos velkojien vahingoksi koskee niitä velkojia, joille ohjelman mukaan vielä tulisi suoritus. Jos ohjelmaa muutetaan 1 momentin 3 kohdan nojalla, muutoksen on oltava sisällöltään sellainen, että velallisen on maksuohjelman kestoja koskevien säännösten estämättä suoritettava velkojalle yhtä suuri osuus velasta kuin muille samassa asemassa oleville velkojille, jollei se ole kohtuutonta ottaen huomioon velan määrä ja peruste sekä suorituksen taloudellinen merkitys velallisen olosuhteissa. Maksuohjelman kestoja voidaan pidentää selvittäjän saatavan maksamista varten.

Muutettua maksuohjelmaa on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei ylempi tuomioistuin toisin määrää. Päätettäessään maksuohjelman muuttamisesta tuomioistuin voi määrätä, että velallisen varallisuuden rahaksimuuttoa koskevia määräyksiä on noudatettava vasta, kun päätös on lainvoimainen tai toisin määrätään.

49 §

Käsittelyjärjestys ja toimivaltaisuus

— — — — —
Maksuohjelman raukeamisesta ja muuttamisesta sekä muusta velkajärjestelyä koskevasta asiasta päättää 3 momentissa tarkoitettu tuomioistuin tai se tuomioistuin, joka on ratkaissut maksuohjelman vahvistamista koskevan asian.

50 §

Velkajärjestelyn hakeminen

Konkurssissa olevan velallisen hakemusta ei voida ottaa tutkittavaksi ennen kuin konkurssissa on vahvistettu pesäluettelo.

61 §

Maksuohjelman raukeamista ja muuttamista koskeva hakemus

Velkojan hakemuksesta on varattava velalliselle ja niille velkojille, joiden kuulemista tuomioistuin pitää tarpeellisena, tilaisuus tulla kuulluiksi. Jos velkoja on vaatinut maksuohjelman raukeamista, muille velkojille on varattava tilaisuus esittää vaatimuksensa, jos siihen on 42 §:n 5 momentista johtuva syy. Jos tuomioistuin katsoo, että maksuohjelman muuttamiseen on aihetta, se voi asettaa määräpäivän, johon mennessä velallisen on toimitettava tuomioistuimelle ehdotus maksuohjelmaksi. Ehdotuksen käsittelystä on voimassa, mitä siitä edellä säädetään.

61 a §

Lisäsuoritusten vahvistamista koskeva hakemus

Velkojan hakemus velallisen lisäsuoritusten vahvistamiseksi ja maksuvelvollisuuden määrittämiseksi voidaan tutkia vasta, kun maksuohjelma on päättynyt. Hakemus on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun maksuohjelman kesto on päättynyt tai kun peruste lisäsuoritusvelvollisuudelle on tullut velkojan tietoon. Hakemusta ei voida tehdä enää sen jälkeen, kun maksuohjelman päättymisestä on kulunut kaksi vuotta. Ennen hakemuksen tekemistä velkojan on esitettävä velalliselle kirjallinen vaatimuksensa ja varattava velalliselle tilaisuus vastata vaatimukseen. Hakemuksen saa kuitenkin vaatimusta esittämättä tehdä, jos tuomioistuin käsittelyn siirtyminen saattaa aiheuttaa vel-

kojalle oikeudenmenetyksen tai jos käsittelyn aloittamiseen viivytyksettä on muu painava syy.

Hakemuksesta on varattava velalliselle tilaisuus tulla kuulluksi sekä niille velkojille, joita asia koskee, tilaisuus esittää vaatimuksensa.

Lisäsuoritukset voidaan vahvistaa ja määrätä maksettaviksi myös velallisen hakemuksesta. Mitä edellä säädetään velkojan hakemuksesta, koskee myös velallisen hakemusta.

62 §

Oikeudenkäyntikulut

Asiaan osalliset vastaavat itse menettelyyn osallistumisesta aiheutuvista kustannuksista. Edellä 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua väitteiden käsittelyssä ja jos erityistä syytä on, maksuohjelman raukeamista ja lisäsuoritusten vahvistamista koskevan hakemuksen käsittelyssä, sovelletaan kuitenkin vastaavasti, mitä oikeudenkäyntikuluista riita-asiassa säädetään. Velallisen velvollisuudesta maksaa selvittäjälle palkio ja korvaus kustannuksista säädetään 70 §:n 1 momentissa.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

2. Tätä lakia sovelletaan, jos velkajärjestelyhakemus tai muu velkajärjestelyä koskeva asia on vireillä kärjäoikeudessa tämän lain voimaan tullessa eikä päätöksen antamispäivää ole ilmoitettu, tai jos asia tulee vireille lain tultua voimaan. Jos tällaisessa vireillä olevassa asiassa on vaadittu maksuohjelman muuttamista tai raukeamista, asiassa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita menettelysäännöksiä, mutta lisäsuoritukset voidaan määrätä maksettaviksi sellaisellekin velkojalle, joka ei ole esittänyt sitä koskevaa vaatimusta. Muutoksenhaku-tuomioistuimessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos asia on ennen tämän lain voimaantuloa ratkaistu alemmassa tuomioistuimessa ja sellaisessa asiassa myös kärjäoikeudessa, jos asia on muutoksenhakutuomioistuimesta palautettu kärjäoikeuteen. Palautetussa asiassa sovelletaan kuitenkin tämän lain 10 a §:ää.

3. Tämän lain 4 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos maksuohjelma on vahvistettu tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan, ja velallisen maksuvara lasketaan uudelleen muutettaessa maksuohjelmaa tämän lain voimaantulon jälkeen.

4. Tämän lain 7 §:n 3 momenttia sovelletaan, jos maksuohjelma on vahvistettu ennen tämän lain voimaantuloa eikä sen kesto ole ennen tämän lain voimaantuloa päättynyt. Tämän lain 7 §:n 3 momenttia ei sovelleta, jos ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettuun maksuohjelmaan ei sisälly lisäsuoritusvelvollisuutta koskevia määräyksiä. Tällöin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 7 §:n 3 momenttia.

5. Jos velalliselle on maksuohjelmassa vahvistettu lisäsuoritusvelvollisuus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla, lisäsuoritusvelvollisuudesta on voimassa kertaluonteisten suoritusten osalta tämän lain voimaantulosta alkaen ja muilta osin 1 päivästä tammikuuta 2003 alkaen, mitä tämän lain 35 a §:ssä säädetään. Kertaluonteisiin suorituksiin perustuvaa lisäsuoritusvelvollisuutta laskettaessa on otettava huomioon myös sellaiset suoritukset, jotka velallinen on saanut ennen tämän lain voimaantuloa, mutta joita ei maksuohjelman mukaan ollut vielä tilitettävä velkojille. Mitä edellä säädetään maksuohjelmassa vahvistetusta lisäsuoritusvelvollisuudesta, sovelletaan vastaavasti, jos velallisen ja velkojan välisessä, yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 85 §:ssä tarkoitetussa sopimuksessa on sovittu tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesta lisäsuoritusvelvollisuudesta.

6. Tämän lain 41 §:n 2 momenttia sovelletaan, vaikka maksuohjelma on vahvistettu ennen tämän lain voimaantuloa.

7. Jollei velalliselle ennen 1 päivää helmikuuta 1997 vahvistettuun maksuohjelmaan sisälly lisäsuoritusvelvollisuutta koskevia määräyksiä ja velallisen maksukyky olennaisesti paranee, maksuohjelmaa voidaan muuttaa tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden 44 §:n säännösten mukaisesti ja velalliselle voidaan tällöin määrätä tämän lain 35 a §:ssä tarkoitettu lisäsuoritusvelvollisuus.

8. Tämän lain 49 §:n 4 momenttia sekä 61 a ja 62 §:ää sovelletaan, jos velalliselle ennen tämän lain voimaantuloa vahvistetussa maksuohjelmassa on määrätty lisäsuoritusvelvollisuus. Jos velkoja vaatii lisäsuorituksen määrän vahvistamista, ennen lain voimaantuloa kertyneitä lisäsuorituksia voidaan velallisen vaatimuksesta alentaa sellaisten seikkojen nojalla, joiden perusteella maksuohjelmaa voitaisiin tämän lain 44 §:n 1 momentin nojalla muuttaa. Jos maksuohjelma on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa, velkoja voi 61 a §:n 1 momentissa säädetyn määräajan estämättä vaatia lisäsuorituksen vahvistamista kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

9. Jos velallinen ja velkoja ovat ennen tämän lain voimaantuloa tehneet yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 85 §:ssä tarkoitetun sopimuksen eikä sopimuksessa ole muuta määrätty, velalliselle voidaan velallisen maksukyvyn parantumisen vuoksi maksuohjelman muuttamisen sijasta määrätä tämän lain 35 a §:n mukaan lisäsuoritusvelvollisuus. Menettelystä on voimassa, mitä mainitun 85 §:n 2 momentissa säädetään.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 88 §:n 2 momentti seuraavasti:

88 §

Veronhuojennus

Vapautus voidaan myöntää:

1) jos verovelvollisen veronmaksukyky on olennaisesti alentunut käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai muun erityisen syyn johdosta tai jos siihen on verovelvollisen velkajärjestelyn vuoksi erityisiä syitä;

2) jos verovelvollinen on kuollut ja häneltä on jäänyt leski, lapsia tai muita perillisiä, joiden elatus on pääasiallisesti ollut verovelvollisen an-

sion varassa, ja jos veron periminen olisi ilmeisesti kohtuutonta;

3) jos verovelvollisen on katsottava erehtyneen veronhuojennussäännösten tai muiden verosäännösten sisällöstä eikä erehtymistä voida olosuhteet huomioon ottaen pitää verovelvollisen huolimattomuudesta tai laiminlyönnistä aiheutuneena ja jos verosta vapauttamiseen on kyseessä olevan tapauksen luonteesta johtuvia tai muita erityisiä syitä; tai

4) jos veron periminen on muusta erityisestä syystä ilmeisesti kohtuutonta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2002 .

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2002
